

חול המועד

1. רי"ף מועד קטן דף א'

משקין בית השלחין. ת"ר את חג המצו' תשמור לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי רבי יאשיהו רבי יונתן אומר ק"ו ומה ראשון ושביעי שאין קדושה לא לפנייהם ולא לאחרייהם אסורין בעשיית מלאכה חולו של מועד שיש קדושה לפנייהם ולאחרייהם אינו דין שיהו אסורין בעשיית מלאכה ששת ימי בראשית יוכיחו שיש קדושה לפנייהם ולאחרייהם ומוותרין בעשיית מלאכה מה לששת ימי בראשית שכן אין בהן קרבן מוסף תאמר בחולו של מועד שיש בו קרבן מוסף ר"ח יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומוותר בעשיית מלאכה מה לר"ח שכן אינו קרוי מקרא קודש תאמר בחולו של מועד שכן קרוי מקרא קדש הואיל וקרוי מקרא קדש דין הוא שיהו אסורין בעשיית מלאכה. תניא אידך כל מלאכת עבודה לא תעשו לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר אלה מועדי ה' מקראי קדש במה הכתוב מדבר אי בראשון כבר נאמר שבתון ואי בשמיני הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר אלא בחולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה תניא אידך ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת מה שביעי עצור אף ששה עצור אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששה עצור בכל מלאכה ת"ל השביעי השביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה עצור בכל מלאכה הרי שלא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזה יום אסור ואיזה יום מותר אי זו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת. כדתנן משקין בית השלחין במועד.

2. נמוקי יוסף מועד קטן דף א' בדפי הרי"ף

וכתבנו שיש ברייתות דמשמע מינייהו שהמלאכה בחוה"מ אסורה מן התורה דתניא כל מלאכת עבודה לא תעשו לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי ריה"ג ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר אלה מועדי ה' מקראי קדש במה הכתוב מדבר אי בראשון הרי כבר נאמר שבתון ואי בשמיני הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר אלא בחוה"מ שאסור בעשיית מלאכה הרי משמע שאסורין בעשיית מלאכה מן התורה בחוה"מ. ומצינו הכתוב שאומר ראשון ושביעי לבדן שמע מינה שחילוק יש ביניהן ומסרן הכתוב לחכמים איזו מלאכה אסורה ואיזו מותרת אלא שלא מצינו לאחד מן המחברים שמנו המצות שימנה מצוה באסור מלאכה בחוה"מ ואם האיסור דבר תורה היא איסורו לאו או עשה ולפי זה נראה שאינה אלא אסמכתא בעלמא וכן נראה מן התוספ' וכן נראה מן הירושלמי אמר רבי אבא בר ממל אלו היה מי שימנה עמי הייתי מתיר מלאכה בחולו של מועד כלום אסרו אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ועוסקין בתורה כגון אנו אוכלין ושותין ופוחזין וכן אמרו בפרק מי שהפק [דף ג.]. גבי כוון מלאכתו במועד חולו של מועד דרבנן והרמב"ן הטיל פשרה ואמר שכל מלאכה שאינה לצורך המועד ואינה דבר האבד אסורה מן התורה ושהוא לצורך המועד מותרת בין במלאכת אומן בין במלאכת הדיוט אע"פ שאינו צורך דבר האבד וכן כל שהוא דבר האבד מותרת אע"פ שאינו דבר המועד ואע"ג דאית ביה טירחא יתירתא וחכמים מדבריהם אסרו קצת מלאכות אלו כמו שיתבאר ועל זה אמרו בירושלמי שהיה ראוי להתיר מלאכות אלו כדי שלא יהו מתבטלין ויתעסקו בהן שהבטלה מביאה לדי פחיתות ועיקר חולו של מועד ודאי דבר תורה הוא ע"כ. ולזה הסכים הרשב"א ז"ל סוף פרק קמא דע"ז:

3. ב"י סימן תר"ל

חול המועד שהן הימים שבין ראשון של פסח לשביעי ובין ראשון של חג לשמיני מותרים בכל מלאכה מן התורה אלא שחכמים אסרום במקצת מלאכות אע"ג דילפי' להו מקראי טובא אסמכתות בעלמא נינהו אבל עיקרן אינו אלא מדרבנן כ"כ התו' בפ"ב דחגיגה (יח.) והרא"ש בריש מ"ק דאע"ג דמדוכתי טובא משמע דאיסור מלאכה בחש"מ דאורייתא מדוכתי אחריני משמע שהן מדרבנן והכריעו דקושטא הכי הו' דלא מתסר אלא מדרבנן וכ"כ שם המדרכי ומיהו כתב בשם רא"מ דחה"מ אסור במלאכה מדאורייתא ורבינו כתב בסיומן תקל"ו דלרב אלפס מלאכת חה"מ היא מדאורייתא ושם אכתוב שאיני יודע מנין למדה רבינו שהרי"ף סובר כן ודעת הרמב"ם בפ"ז מהלכות י"ט כדעת התו' והרא"ש דאין אסור מלאכה בח"ה אלא מדרבנן. ונמוקי יוסף כתב בריש מ"ק שהרמב"ן הטיל פשרה ואמר שכל מלאכה שאינה לצורך המועד ואינה דבר האבוד אסורה מן התורה ושהיא לצורך המועד מותרת בין במלאכת אומן בין במלאכת הדיוט אע"פ שאינו דבר האבד וכן כל שהוא דבר האבד מותרת אע"פ שאינו לצורך המועד ואע"ג דאית ביה טירחא יתירתא וחכמים מדבריהם אסרו קצת מלאכות אלו ועיקר חש"מ ודאי דבר תורה הוא ולזה הסכים הרשב"א ספ"ק דע"ג עכ"ל וגם המגיד כתב דברים אלו בשם הרמב"ן והרשב"א ז"ל. ולע"ד נראה דאיסור מלאכה בחה"מ ד"ת כדמשמע בסוגי' שבפ' אין דורשין (יח.) אלא שהתור' מסרה לחכמים שיאסרו המלאכות שנראה להם ויתירו מה שנראה להם וכעין מ"ש הר"ן בריש יומא גבי עינוי די"ה בר מאכיל ושתיה. וכן מבואר בהדיא בפ' אין דורשין בבבלייתא שלא מסרו הכתוב אלא לחכמים לומר אי זו מלאכה אסורה ואיזו מותרת ואע"פ שהגמ"י כתב דאין לדקדק מכאן דמדאורייתא הוא דא"א שיהיו חכמי מקילי' כ"כ אם היה דאורייתא לאו מלתא הוא דאין קולות הללו גדולות ממה שהקלו בי"ה לרחוץ פניהם המלך והכלה כדי שיהו נראים יפים וכולי אחריני דשרי התם:

- מהם הדעות בענין גדרו של חול המועד?
- האם יש קשר למקורות השונים לחול המועד? (מקור 1)

4. בני יששכר חרדש ניסן מאמר י"א

למאן דסבירא ליה דמלאכת חול המועד אסורה מדאורייתא, רק שנמסר הדבר לחכמים, אשר הם יפרשו איזה מלאכה אסורה ואיזה מותרת. ומהראוי להתבונן בזה איזה טעם. נראה לי שמוכן הדבר על פי מה שאמר הרב הק' המפורסם בישראל כה"ש מוה' פינחס מקאראע זצלה"ה, באשר ידוע שלכל העניינים והנבואים ומיני המדרגות מחולקים במעלה אשר הם בעולם – יש אמצעי ביניהם, כמו בין דומם לצומח (אלמוג הוא דומם וצומח), בין צומח לחי (כסף חי), בין חי למדבר (אדני השדה). וכן בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה, קרי וכתב (כל העניינים האלה הוא הכל להתודע ולהגלות אל אחד בראן יוצר אחד יצר). כן הוא בקדושת הזמן, בין קדש לחול הוא חולו של מועד, עכ"ד בקצת תוספת ביאור. ומעתה תבין, כיון שחולו של מועד ממוצע בין קדש לחול, על כן נרמז עיקר איסור המלאכה בתורה, ונמסר הדבר לבני אדם, הבן הדבר, ועוד יתבאר בע"ה.

• מהו חידושו של חוה"מ לדעת הבני יששכר? העזר במקורות הבאים

5. בני יששכר חרדש סיוון מאמר ר' ארת ב'י

והרב הקדוש המפורסם בישראל מהר"פ מקאראע זצ"ל אמר קרי וכתב הוא דבר ממוצע בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ ידוע בכל המדרגות יש דבר ממוצע בין דומם לצומח בין צומח לחי בין חי למדבר (הכל להודיע האחדות אל אחד בראן וכו' כן בתורה יש דבר ממוצע בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ. והוא קרי וכתב (עמ"ש במאמר חולו של מועד) ונ"ל שהוא בבחי' יסוד צדיק ל"ל (בגמ' יסוד) בשמים ובארץ מתרמינין דאחיד בשמיא וארעא והשם הטוב יכפר.

6. בני יששכר כסלף - טבת מאמר ד' ארת פג'י

ובזה תתבונן משארר"ל למה נמשל" אסתר לאיילת השחר מה איילת השחר סוף הליל"א אף אסתר סוף כל הניסים והנה איר אפשר לומר סוף כל הניסים הרי הש"י מתנוסס עמו בכל זמן הן הן גבורותיו ונוראותיו שה אחד בין וכו' אך הוא שהניסים הנהוגים אתנו עד עת קץ המה ניסים מלובשים בטבע והנה גם הנס דאסתר היה בלבישת הטב"ע מבל"י שידוד אך הוא דהנה לכל המדרגות שונים יש אמצעי ביניהם כמו בין הדומם לצומח יש אמצעי היינו האלמוג יש בו שני העניינים היינו כח הדומם וכח הצומח וכן יש אמצעי בין צומח לחי ובין חי למדבר וכן לכל העניינים כידוע ל"ז והוא להודות כי אל אחד בראן יוצר אחד יוצר (ולא יאמרו מי שברא זה וכו') והנה תתבונן כן ג"כ בזה הנס כאשר הגיע זמן הפסקת הניסים נגלים בשידוד והגיע זמן הנהגה בניסים נסתרים הנה הנס דאסתר היה ממוצע והגם שהיה הנס נסתר מלובש בטבע עכ"ל היה בו כח נס נגלה כמו בשידוד המערכה כמו שאין מסתפק בנס הנעשה בשידוד המערכה כי יד"י עשתה זאת כמו כן לא היה באפשר להסתפק גם בנס הלזה שיאמר איזה בן דעת שגשגה רק בטבע מבלי השגחת משגיח רק כל באי עולם הכירו וידעו שהוא בהשגחתו הנפלאה ית"ש.